

A trianoni békediktátum els? revíziója

2024 december 15. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

A nap, amikor „Sopron h?sége megmentett minket attól, hogy Széchenyinek nyugvóhelyét idegenben tudjuk”.

A 20. század elején, pontosabban 1921 decemberében történelmi jelent?ség? népszavazást tartottak Sopron térségében. A város lakossága demokratikus úton dönthetett hovatartozásáról és végül amellett foglalt állást, hogy

a Magyar Királyság szerves része kíván maradni.

Ez volt az els? alkalom, amikor lehet?ség kínálkozott, s végül sikeresen módosítani tudta a magyar nemzet a trianoni békediktátum által megszabott új országhatárokat. Bár az eset látszólag csak némileg volt képes enyhíteni a békediktátum okozta magyar lelki sebeket, de tökéletesen rávilágított Trianon égbe kiáltó igazságtalanságára.

Bebizonyosodott, hogy amennyiben Thomas Woodrow Wilson amerikai elnök nemzeti önrendelkezésr?l szóló elve (népszavazással döntsenek a vitás térségek lakosai arról, hogy mely országhoz kívánnak tartozni) alapján történik a közép-európai határhúzás, mer?ben más országtérképek rajzolódtak volna ki.

Vessünk egy pillantást a közvetlen el?zményekre: Az els? világháborút (1914–1918) lezáró trianoni békeszerz?dés 1920. június 4-én Sopront és térségét Ausztriának ítélte. A hír megdöbbentette a magyar társadalmat, mert az osztrákok területszerzése azt a látszatot keltette, hogy a Magyar Királyság volt a háborút kirobbantó agresszor, amelyt?l Ausztria is joggal követelhet területeket. Amikor megkezd?dött a terület átadásának folyamata augusztus 26-án, váratlan fordulat történt.

Lelkes egyetemista felkel?k megakadályozták az osztrák csapatok el?renyomulását. A térségbe rögtön csaknem háromezer magyar fegyveres katona érkezett, akik támogatták a helyi ellenállást. A felkel?k szeptember elején sikeresen visszavertek egy nagyobb osztrák támadást, ezzel bizonyítva elszántságukat a terület megtartásáért, s megmutatva azt is, hogy ahol kisebb fegyveres ellenállás szervez?dik, ott bizony kínálkozik lehet?ség a korábbi döntések felülbírálására.

1921. október 4-én Fels??rön különleges fordulatra került sor: kikiáltották a független Lajtabánság (németül Leitha-Banat) államot. A magyar kormány – taktikai okokból – azonban nem ismerte el az új államalakulatot, és nem volt hajlandó kivonni csapatait a régióból.

A kialakult helyzet diplomáciai rendezése – olasz közrem?ködéssel – Velence városában vette kezdetét. A nagykövetek tanácsának döntése alapján a magyar és az osztrák küldöttségek, élükön Bethlen István miniszterelnökkel és Johann Schober kancellárral, október 11-én találkoztak. Az olasz külügyminiszter, Della Torretta irányításával kétnapos egyeztetést tartottak.

A megbeszélések eredményeként október 13-án a következ? megállapodás született: a magyar fél kivonja csapatait a vitatott térségb?l, és népszavazás dönt Sopron és a környez? nyolc település (Fert?rákos, Ágfalva, Sopronbánfalva, Harka, Balf, Fert?boz, Kópháza és Nagycenk) végleges hovatartozásáról.

Fontos megemlíteni, hogy az átadási folyamatot hátráltatta az október végi „királypuccs”, amelynek során a felkel?k IV. Károly király visszatérését támogatták. Az akció kudarcba fulladt, a kormány lefegyverezte a lázadó csapatokat és ezzel véglegesen megsz?nt a Lajtabánság önálló államisága. 1921. december 8-án három külön szerelvényen érkeztek Sopronba a nemzetközi segédrend?rség kontingensei, melyek 150 francia, 120 olasz és negyven angol katonából tev?dtek össze. A katonák A. F. I. feliratú karszalagot viseltek (a felügyel? antanthatalmak francia nevének kezd?bet?i). A helyi soproniak humorosan átértelmezték a rövidítést: „Ausztria! Fuss innen!”

A népszavazás el?tti napon nyugati szomszédunk váratlan döntést hozott és szabálytalanságokra hivatkozva visszalépett a voksolás el?készítését?l és lebonyolításától. Minden valószín?ség szerint a térség közhangulatát érzékelve döntöttek így. Korábban ugyanis – tekintettel arra, hogy 1920-ban a lakosság 48 százaléka német anyanyelv?nek vallotta magát – szinte biztosak voltak abban, hogy az ? szempontjukból pozitív végkimenetel? lesz a szavazás.

A város irányítói és szellemi elitje viszont (részben budapesti tanulmányaik révén) er?sen köt?dtek Magyarországhoz. A térségben él? németek jelent?s csoportja hagyományosan is Magyarországot tekintette otthonának.

A történelmi jelent?ség? népszavazást 1921 decemberében tartották, méghozzá több lépcs?ben: december 14-én Sopronban, december 15-én Brennbergbányán, december 16-án Fert?rákos, Ágfalva, Sopronbánfalva, Harka, Balf, Fert?boz, Kópháza, Nagycenk településeken. Hogy kik voltak a szavazásra jogosultak? Szavazhattak az adott településen született vagy 1918. december 31-e óta ott lakó azon férfiak és n?k, akik betöltötték a 20. életévüket. S hogy miként történt a szavazás konkrétan Sopronban? A várost nyolc választási kerületre osztották, s minden szavazónak egy 1921. november 25-i dátummal ellátott szavazókártyát adtak, amelyet a városi tanács

aláírt és a bizottság francia körbélyegz?jével elláttak. Ennek fejében szavazáskor a polgár két színes lapot és egy borítékot kapott a választási testület?l.

Ha valaki Magyarországra akart szavazni, a kék lapot tette a borítékba és eltépte a sárgát. A szavazólapon a két ország neve magyarul, németül és horvátul szerepelt. A lezárt borítékot a bizottság egyik tagja dobta az urnába a szavazó jelenlétében. A kék lap vékony papírból készült, míg a sárga vastag kartonból.

Ezt részben a látássérültek miatt, részben pedig azért tették, hogy a jó hallású megfigyel?k pontosan megbecsülhessék a várható eredményt, mivel az osztrák karton hangosan reccsent.

A magyar szemekbe örömkönnyeket azért csalt a szavazás, mert eredményeit els?sorban a javarészt osztrák hagyományú és német anyanyelv? soproni lakosok határozták meg.

A 26 900 szavazásra jogosultból 24 063-an voksoltak. Sopronban a résztvev?k 72,8 százaléka, valamint három község (Fert?boz, Kópháza és Nagycenk) többsége a Magyarországhoz való tartozás mellett döntött, míg a többiek Ausztriát választották volna. Összességében, 89,5 százalékos részvételi arány mellett a szavazók 65,1 százaléka ragaszkodott Magyarországhoz.

Az osztrák kormány nem ismerte el a népszavazás eredményeit, azonban a nagykövetek tanácsa december 23-án helybenhagyta az eredményeket és engedélyezte a népszavazási körzet átadását. Sopront és környékét az antant képvisel?i 1922. január 1-jén hivatalosan visszaadták Magyarországnak. A nemzetgy?lés törvénybe iktatta a népszavazás emlékét és Sopronnak a *Civitas fidelissima (Legh?ségesebb város)* címet adományozta. A magyar kormány 2001-ben nyilvánította december 14-ét a *h?ség napjává*. Emléke legyen áldott mindazoknak, akik a legnehezebb id?kben is a Magyar Királysághoz való tartozást választották!

Kö? Artúr

A szerz? történész, az NKE Nemeskürty István Tanárképz? Kar munkatársa

www.magyarnemzet.hu

Ajánló